

اسطوره‌ای که زیر سایه برادرش قرار گرفت اما فراموش نشد

مغلوب بارسلونا شدند و در دفاع از عنوان قهرمانی شان ناکام ماندند. در سال ۱۹۹۸، پاری‌سن ژرمن با کاپیتانی ستاره برزیلی به قهرمانی مجدد در جام اتحادیه و حذفی فرانسه رسید و به این ترتیب رای به اسطوره بی چون و چرای باشگاه و ستاره محبوب هواداران تبدیل شد.

میلیونرهای پارسی با ستاره شماره ۱۰ خود، روزهای خوبی در فرانسه و اروپا سپری می‌کردند. رای با هوش فوتبالی بالای خود، به مدیریت بازی و احساساتش می‌پرداخت و همواره با تمرکز بالا وارد زمین می‌شد. او بازیکنی بود که به ندرت تمرکز خود را از دست

«دیوید ژینولا» را به خدمت بگیرند اما بدون شک جذب «رای دسوزا» بود که بزرگ‌ترین دوران باشگاه را رقم زد.

بله؛ مبلغ پنج میلیون دلار در بازار نقل‌وانتقالات امروز رقم ناچیزی است اما در اوایل دهه ۹۰ میلادی برای بازیکنی که هنوز کارنامه‌ای در فوتبال اروپا از خود به ثبت نرسانده، مبلغ سنگینی به حساب می‌آمد. با تمام این اوصاف رای در تابستان ۱۹۹۳ با این رقم پای میز قرارداد با پارسی‌ها نشست تا فصل بعد با لباس پاری‌سن ژرمن به میدان برود. ستاره برزیلی در همان نخستین بازی خود، توانست دروازه مون‌پلیه را باز کند اما در ادامه در برآورده

از دست رفته. از این نکته غافل نشوید که تله در سائوپائولو هدایت بازیکنانی را بر عهده گرفت که همگی غروری کاذب داشتند و به همین دلیل برپایی نظم و انضباط دقیق در تیم، نه یک انتخاب بلکه یک التزام بود.

در آن زمان، رای به نوعی رئیس بازیکنان در میدان به حساب می‌آمد، امری که خودش هم در کتاب «آیا مربیگری خواهی کرد؟» به صراحت این موضوع را پذیرفته و به آن اعتراف کرده است: «زمانی که سانتانا آمد، من تا حدی کله‌کنده تیم بودم. من بازوبند کاپیتانی تیم را بر بازو می‌بستم و در هر مسابقه بهترین بازیکن میدان بودم.»

خودبزرگ‌بینی رای اما خیلی زود با آمدن سانتانا از بین رفت؛ تله او را بازیکنی مستعد می‌دید که عدم تمرکز و جدیتش مانع از بهره‌گیری کامل از استعدادش شده است. سرمربی برزیلی از دسوزا تعهد می‌خواست و خود رای اعتراف کرده که سانتانا در تمرینات تنها خواستار جدیت و تعهد بوده. در آن زمان با توجه به شهرت لکه‌دار شده تله، کسی به موفقیت او در سائوپائولو امید نداشت اما نتیجه شیوه تمرینات سرمربی جدید دور از انتظار و بسیار چشمگیر بود؛ رای به عنوان هافبک و کاپیتان تیم عنوان بهترین گلزن سائوپائولو را به دست آورد و تیم در سال ۱۹۹۱ قهرمانی در لیگ برزیل را جشن گرفت.

فصل بعد نوبت به قدرت‌نمایی در سطح قاره‌ای رسید و سائوپائولو برای نخستین بار در «کوپا لیبورتادورس» جام قهرمانی را بالای سر برد؛ در دیداری که از حریف عقب افتاد اما رای کار را به تساوی و ضربات پنالتی کشاند و در نهایت به پیروزی رسید. این قهرمانی جواز حضور سائوپائولو در جام بین قاره‌ای توکیو را صادر کرد؛ رقابت‌هایی که در آن سال بارسلونا تحت هدایت «یوهان کرویوف» پس از برتری برابر سمپدوریا در ومبلی و کسب نخستین قهرمانی خود در اروپا، به عنوان نماینده قاره سبز حضور داشت. آبی‌اناری‌ها با بهره‌مندی از ستاره‌هایی همچون «رونالد کومان»، «پپ گواردیولا» و «هریستو استویچکوف» بهترین تیم جهان محسوب می‌شدند. در فینال آن دوره از رقابت‌ها، اکثر هواداران فوتبال انتظار قهرمانی بارسلونا را داشتند اما درون زمین شرایط به شکل دیگری رقم خورد؛ بارسلونا با گل استویچکوف در دقیقه ۱۲ به گل نخست دیدار رسید اما پانزده دقیقه بعد، روی پاس خوب «مولر»، دسوزا کار را به تساوی کشاند. ضمن اینکه اودر میانه میدان با نمایشی فوق‌العاده گواردیولا را از جریان بازی محو کرد.

در نیمه دوم، بازی پایایی دنبال می‌شد تا اینکه با سرنگونی «پالینیا»، سائوپائولو پشت محوطه جریمه بارسا به یک ضربه آزاد عالی دست یافت. «آندونی زوبی‌زارتا» به خوبی از مهارت بازیکنان حریف در نواختن این ضربات آگاه بود اما هر چه کرد نتوانست مانع رسیدن توپ رای به تور دروازه شود. ستاره برزیلی با زدن گل دوم خود و تیمش، به سمت نیمکت دوید تا از سرمربی تشکر کند.

گلزنی و مهارت کار با توپ از دسوزا چهره یک قاتل بی‌رحم را به تصویر کشید و نمایش خیره‌کننده‌اش برابر آبی‌اناری‌ها، گیلای بود روی یکیک. او با درخشش در سائوپائولو عنوان بهترین بازیکن سال ۱۹۹۲ آمریکای جنوبی را نیز به دست آورد و در جمع بهترین استعدادهای جهان فوتبال قرار گرفت. یک سال بعد، باز هم تیمش را به فینال کوپا لیبورتادورس رساند و با گلزنی مجددش کمک کرد سائوپائولو در مجموع با نتیجه ۵ بر ۳ تیم «یونیورسیداد کاتولیکا» را از پیش‌رو بردارد و از قهرمانی‌اش دفاع کند.

نمایش‌های رای در سائوپائولو، لیست مشتریان او در اروپا را افزایش داد. یکی از مشتریان اصلی‌اش باشگاه پاری‌سن ژرمن فرانسه بود، باشگاهی که در سال ۱۹۷۱ تأسیس شد و با سرعت بالایی در مسیر پیشرفت قرار داشت. در سال ۱۹۹۱ سرمایه‌گذاری شبکه تلویزیونی «Canal+» در فوتبال داخلی فرانسه باعث شد تا درآمد باشگاه PSG افزایش چشمگیری یابد. این اتفاق به آنها کمک کرد تا بازیکنانی مانند «ژرژ وه» و



کریستوفر ویبر

Christopher Weir

ترجمه: نوید صراف

«رای» چهارمین فرزند پسر خانواده بود. سه برادر بزرگ‌ترش به دلیل علاقه پدرشان «رایموند» به یونان باستان، نام‌هایی باستانی داشتند؛ سوکراتیس، سفاکلیس و سوستنس. در این بین اما مادرش «گیومار» تصمیم گرفت نام فرزند آخر را با الهام از نام پدرش، «رای» بگذارد.

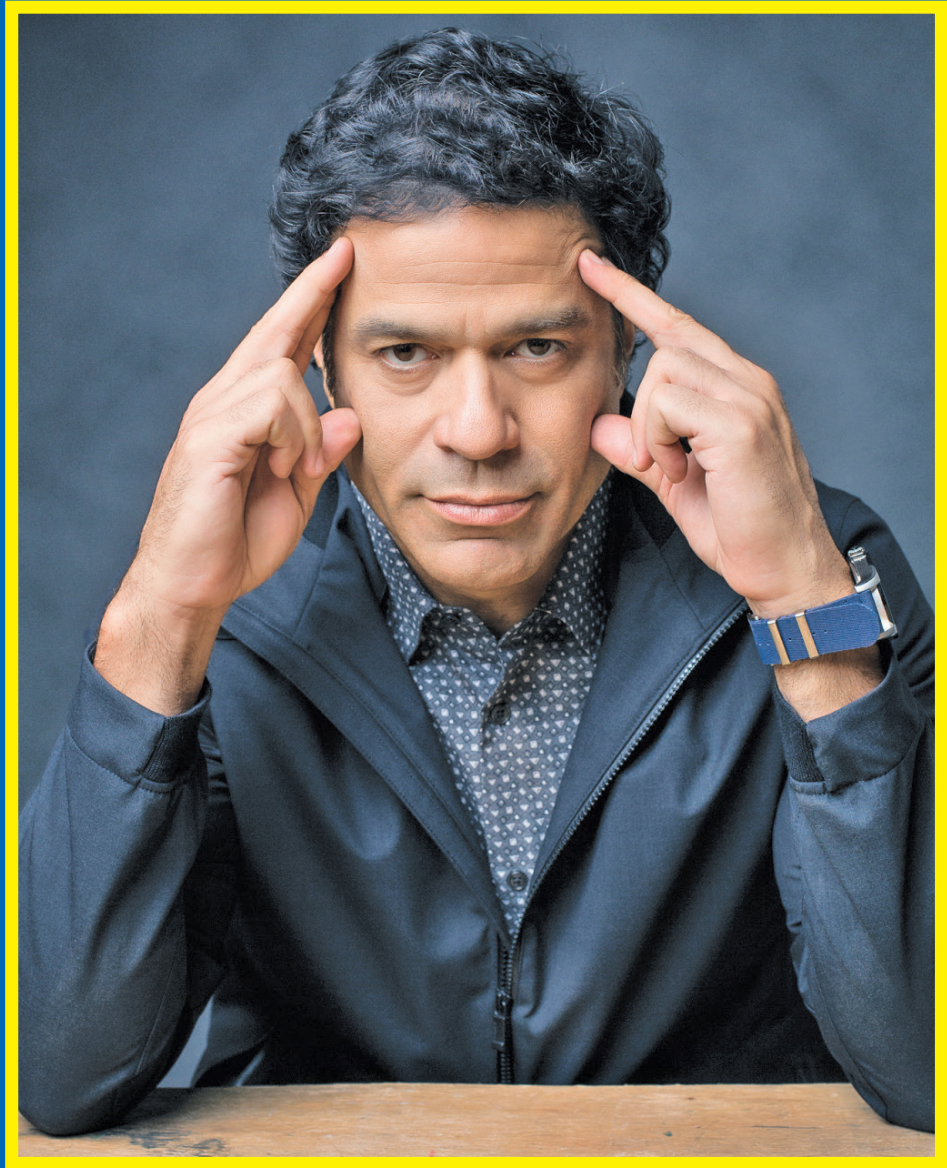
رای دسوزا ویرا دی‌اولیویرا» در سال ۱۹۶۵ در خانواده‌ای از طبقه اجتماعی متوسط چشم به جهان گشود. برادر بزرگ‌تر او (سوکراتیس) ستاره فوتبال باشگاه کورینتیانس و تیم ملی برزیل بود. «رای» نیز در نوجوانی فوتبال و بسکتبال را در کنار هم دنبال می‌کرد اما مادر ۱۵ سالگی تصمیم گرفت همانند برادرش فوتبال را به شکل جدی پی بگیرد. در همین راستا با «بوتافوگو» قرارداد بست اما در کمال تعجب با وسوسه یکی از دوستانش این باشگاه و فوتبال حرفه‌ای را ترک کرد!

با گذشت دو سال، رای مجبور شد تا زندگی را جدی بگیرد زیرا در این زمان «امانوئلا» نخستین فرزندش به دنیا آمده بود و رای چاره‌ای جز تأمین نیازهای فرزندش پیش پای خود نمی‌دید. به همین دلیل به فوتبال برگشت و سرانجام در سال ۱۹۸۴ برای نخستین بار با پیران بوتافوگو در یک دیدار رسمی به میدان رفت. او با ارائه نمایش‌های هوشمندانه در لباس بوتافوگو، طی تنها دو سال توجه «پوته‌پرتا» را به سمت خود جلب کرد. باشگاهی که با امیدهای زیادی ستاره جوان را جذب کرد اما به دلیل مصدومیت‌های زیاد موفق به استفاده از او نشد تا رای بازگشت به بوتافوگو را در دستور کار قرار دهد. در آنجا بود که تحت آموزه‌های «پدرو روخا» سرمربی وقت اروگوئه‌ای باشگاه پرورش یافت و برای نخستین بار به تیم ملی برزیل دعوت شد تا کیفیت خوب جدید خود را به تصویر بکشد.

او در سال ۱۹۸۷ در قراردادی با عنوان بزرگ‌ترین قرارداد تاریخ میان باشگاه‌های برزیلی، بوتافوگو را به مقصد سائوپائولو ترک کرد. جایی که شروع درخشانی در آن نداشت و کارشناسان از عدم علاقه او به سختکوشی انتقاد می‌کردند. رای یک رویاپرداز محسوب می‌شد اما فاقد مهارت و ثبات لازم برای تبدیل شدن به یک ستاره جهانی همچون برادرش بود. در این بین سائوپائولو در سال ۱۹۸۹ به قهرمانی در لیگ منطقه‌ای دست یافت ولی از یک مشکل مهم رنج می‌برد؛ تیم یک هویت فوتبالی مشخص نداشت و همین امر ایجاد یک تغییر بزرگ را اجتناب‌ناپذیر نشان می‌داد.

«تله سانتانا» سرمربی بزرگ برزیلی، تحسین‌کننده و پیرو فلسفه «توتال فوتبال رینوس میشل» و سرمربی‌ای که از خط هافبک رویایی برزیل در جام جهانی ۱۹۸۲ متشکل از سوکراتیس، ادر، زیکو و فالتکائورونمایی کرد، در دسترس سائوپائولو قرار داشت. سانتانا پس از دو حذف تلخ در دو جام جهانی ۱۹۸۲ و ۱۹۸۶ علی‌رغم نمایش‌های درخشان تیم‌هایش، از کادر فنی تیم ملی برزیل جدا شد و روی نیمکت «اتلئیکو مینیرو» نشست. سپس در فلانگو، فلو‌میننزه و پالمیراس هم به فعالیت پرداخت تا طی چهار سال در ۴ باشگاه متفاوت سرمربیگری کرده باشد. با وجود کارنامه درخشان گذشته‌اش اما نتایج خوبی نگرفت و شهرتش لکه‌دار شد. به همین دلیل به سرعت از پیشنهاد سائوپائولو استقبال کرد و در سال ۱۹۹۰ قراردادی کوتاه‌مدت با آنها به امضا رساند. هدف دو طرف مشخص بود:

بازگرداندن اعتبار



می‌داد به طوری که در مجموع دوران بازی‌اش تنها دو بار ضربه پنالتی را به گل تبدیل نکرد.

با گذشتن به ۳۳ سالگی، رای با کاهش قدرت بدنی مواجه شد و به نظر می‌رسید کم‌کم زمان بازگشت به برزیل فرا رسیده است. هواداران پاری‌سن ژرمن اما می‌خواستند ستاره برزیلی به عشق واقعی آنها نسبت به او پی ببرند و این را در دیدار برابر موناکو در ۲۵ آوریل ۱۹۹۸ به اثبات رساندند.

هنگامی که او با تیم از درون تونل ورزشگاه پا روی چمن سبز مسابقه گذاشت، «پارک دو پرناس» پر از پرچم‌های خورشنگ برزیل شد تا به این شکل هواداران عشق خود را به کاپیتان‌شان به تصویر بکشند. قایی که اشک را در چشمان «رای» آورد. اسطوره رو به هواداران تعظیم و پیراهنش را برای آنها پرتاب کرد. رای در سال ۱۹۹۸ به سائوپائولو بازگشت و در همان ابتدای امر در فینال جام منطقه‌ای، روبه‌روی کورینتیانس قرار گرفت؛ دیداری که با گل ضربه سروا به سود سائوپائولو به اتمام رسید تا رای یک بار دیگر با این تیم به جام قهرمانی برسد.

رای یک فوتبالیست اسطوره‌ای به حساب می‌آمد؛ اسطوره‌ای که با تیم ملی کشورش به جام طلایی قهرمانی جهان یوسه زامادر ادامه قربانی فاصله گرفتن سلسائو از فوتبال فانتزی و روی آوردن به فوتبال فیزیکی شد. ضمن اینکه رای همواره زیر سایه برادر بزرگ‌تر خود؛ دکتر «سوکراتیس» قرار داشت و همین امر موجب شد تا کمتر به کارنامه بزرگ و درخشانش توجه شود.

اوپس از بازنشستگی، مدتی به عنوان رئیس باشگاه سائوپائولو نیز به فعالیت پرداخت ولی همانند برادرش به دنبال تأثیرگذاری اجتماعی بیشتر بود. به همین منظور نیز در کنار لئوناردو - هم‌تیمی سابقش - بنیاد «Gol de Letra» را تأسیس کرد، بنیادی که هزاران کودک محروم را برای تکمیل تحصیلات‌شان تحت پوشش قرارداد و از سمت یونسکو یک الگوی جهانی معرفی شد. بعد از آن نوبت به تأسیس بنیاد «ورزشکاران برای شهروندان» رسید؛ بنیادی که هدفش استفاده از فوتبال برای ایجاد تغییرات اجتماعی بود.

او نه تنها به عنوان یک ستاره محبوب برای هواداران سائوپائولو و پاری‌سن ژرمن در اذهان باقی مانده، بلکه با فعالیت‌های اجتماعی خود و مسئولیت‌پذیری‌هایش در قبال مشکلات جامعه، نام خود را با حروف طلایی به تاریخ سنجاقت کرد.

کردن انتظارات ناکام ماند. او برای رسیدن به ترکیب اصلی تیم به مشکل خورد و نتوانست «آرتور خورخه» سرمربی تیم را به استفاده از او در ترکیب اصلی متقاعد کند.

با این وجود نمایش‌های رای در برزیل، «کارلوس آلبرتو پریرا» سرمربی تیم ملی برزیل را مجاب کرد تا او را به عنوان کاپیتان سلسائو برگزیند. به این ترتیب دسوزا پس از یک فصل نه‌چندان موفق در فرانسه، با تیم ملی کشورش راهی جام جهانی شد تا ستاره کشورش باشد. اما شرایط برای برزیل و رای مطابق برنامه پیش نرفت؛ زردپوشان در دیدار پایانی گروهی برابر سوئد به مشکل خوردند و به تساوی یک بریک رسیدند. در مرحله بعد نیز به سختی و فقط با یک گل از سد تیم ملی آمریکا - میزبان رقابت‌ها - گذشتند و حتی دسوزا از ترکیب تیم کنار گذاشته شد تا «مازینیو» جانشینش شود. با جلو رفتن بازی‌ها، سلسائو با درخشش «روماریو» و «بیتو» به قهرمانی رسید و رای هیچ نقشی در این موفقیت ایفا نکرد و بیشتر نقش یک تماشاگر را داشت. با پایان رقابت‌های جام جهانی و گذراندن تعطیلات، هافبک برزیلی به پاریس بازگشت تا زیر نظر «لوئیس فرناندز» سرمربی جدید PSG به فعالیت خود در رده باشگاهی ادامه دهد. او خیلی زود به یک فرم فوق‌العاده رسید و در پست بازیساز جا افتاد. پارسی‌ها با درخشش رای و دیگر ستارگان‌شان، در اروپا شکست‌ناپذیر بودند ولی در مرحله نیمه‌نهایی لیگ قهرمانان اروپا، به دست میلان فوق‌العاده «فابیو کاپلو» نوار موفقیت‌های‌شان پاره شد و از دور رقابت‌ها کنار رفتند.

با این وجود درخشش دسوزا در میانه میدان پارسی‌ها از چشم‌ها دور نماند؛ ستاره‌ای که برای اولین بار در تاریخ باشگاه، پاری‌سن ژرمن را هم‌زمان به قهرمانی جام حذفی و جام اتحادیه فرانسه رساند. پارسی‌ها با درخشش ستاره برزیلی خود در فصل ۹۶-۱۹۹۵ با عبور از تیم‌هایی مانند سلتیک، پارما و رابیدوین، قهرمانی در جام بردگان جام اروپا را نیز جشن گرفتند و نام خود را در تاریخ فوتبال جاودانه کردند. فصل بعد PSG باز هم به فینال این رقابت‌ها رسید اما این بار دسوزا و یارانش

